

Politechnika Warszawska

WYDZIAŁ ELEKTRONIKI
I TECHNIK INFORMACYJNYCH

Instytut Informatyki

Studia Podyplomowe
Big Data - przetwarzanie i analiza dużych zbiorów danych

PRACA KOŃCOWA

Kamil Gontarz

Zaprojektowanie i wykonanie systemu do
składowania, przetwarzania oraz analizy danych o
aktywności użytkowników strony internetowej.

Opiekun pracy
mgr Patryk Pilarski

Warszawa, 2022

Spis treści

1. Kontekst biznesowy	3
2. Dostępne dane	5
2.1 Struktura	5
2.3 Statystyki	5
2.3.1 Zdarzenia w czasie.	5
2.3.2 Zdarzenia per Cookie.	6
2.3.3 Zdarzenia per referer.	6
2.3.4 Zdarzenia per url.	7
2.3.5 Zdarzenia per user agent.	8
2.3.6 Zdarzenia per adres IP.	8
2.3.7 Podsumowanie	9
2.4 Generator	9
3. Rozwiązanie koncepcyjne problemu biznesowego	12
4. Model danych	13
5. Opis modułów	14
5.1 Ogólny schemat rozwiązania	14
5.2 Preprocessing	15
5.3 Processing	16
5.4 Storage	18
5.5 Wizualizacja	20
6. Wnioski	22
7. Możliwe drogi rozwoju systemu	22
9. Bibliografia	24

---

1. Kontekst biznesowy

Klientem jest informacyjny portal internetowy, którego głównym źródłem dochodu są reklamy pokazywane użytkownikom. Do tej pory główny reklamodawca rozliczał się z portalem na zasadzie ryczałtu, ustalonej kwoty przelewanej na konto klienta w miesięcznych interwałach. W ostatnim czasie odstąpił od takiego modelu finansowania swoich kampanii reklamowych na rzecz ustalonej kwoty za każde 1000 odsłon stron zawierających materiały reklamowe. Przy takim sposobie rozliczania klient stracił znaczną część swojego głównego źródła dochodu. **Głównym zadaniem jest zdefiniowanie co wpływa na poziom ruchu na stronie oraz jakie zadania należy wykonać aby zwiększyć liczbę odsłon.** Jak się okazało klient nie dysponuje żadnym dedykowanym do tego typu zadań działem analitycznym ani działem wyspecjalizowanym działem technicznym. Techniczne kwestie związane z serwowaniem treści zostały oddelegowane do zewnętrznego podmiotu, który nie oferuje usług w zakresie doradztwa analitycznego.

Po konsultacjach z klientem oprócz głównego celu zdefiniowano również cel dodatkowy jakim jest przygotowanie testowego środowiska dla przyszłego działu analitycznego którego zadaniem będzie utrzymanie/zwiększenie efektywności dochodowej protału. Środowisko te ma pozwalać na:

- przechowywanie surowych danych (obecnie dane ze skryptów na stronie nie są przechowywane a jedynie agregowane ilościowo w kubekach godzinnych co nie pozwala na inną niż ilościową analizę historycznych danych)
- przetwarzanie danych w celu tworzenia cyklicznych, automatycznie powstających raportów
- prezentację danych w formie tabel, wykresów oraz tablic agregujących różne wyniki (dashboard)
- wykonywanie na surowych danych doraźnych, niestandardowych danych

Z założenia środowisko ma być testowe(aby w pierwszym okresie nie poświęcać czasu na uprodukcyjnianie rozwiązania badawczego) ale użyte technologie powinny być:

- łatwo skalowalne - klient zakłada w przyszłości wzrost generowanego ruchu
- powszechnie używane w środowisku - co zapewnia dostęp do specjalistów znających daną technologię oraz potwierdza jej przydatność i możliwość zastosowania w realnych przypadkach
- w miarę możliwości open source z rozwiniętą społecznością wokół technologii - podejście to nie generuje kosztów licencyjnych a jednocześnie pozwala na znalezienie rozwiązań wielu problemów w ogólnodostępnych tematycznych forach internetowych
- modułowe - system podzielony na kilka mniejszych modułów jest łatwiejszy w zrozumieniu, utrzymaniu, rozwijaniu czy znajdowaniu błędów
- integrowalne z wieloma rozwiązaniami - brak potrzeby manualnej integracji przy każdorazowej zmianie/dodaniu rozwiązania znacząco przyspiesze rozwój oraz zmniejsza ilość potencjalnych błędów

-
- zastępowalne - dzięki identycznym lub podobnym interfejsom w następnych fazach projektu będzie można zastąpić wybrane rozwiązanie innym o bardziej porządkanych parametrach czy cechach bez przebudowywania dużej części systemu.

Klient zdaje sobie sprawę, że w pierwszym kroku analizy mogą nie przynieść oczekiwanych efektów jednocześnie jest świadomy tego, że aby przedsiębiorstwo mogło pracować w oparciu o dane należy zaszczerpić w nim kulturę pracy z tymi danymi, a do tego niezbędne jest odpowiednie środowisko techniczne.

Dodatkowe wymaganie pochodzi z konsultacji klienta z wewnętrznym działem prawnym. Adres IP jest jedną z informacji przysyłanych przez skrypty umieszczone na stronie portalu. Adres ten w pewnych przypadkach może być uznawany za daną osobową.¹ Dane osobowe muszą być specjalnie przechowywane co zwiększa potencjalne koszty oraz komplikuje system. W związku z tym podjęto decyzję o anonimizowaniu adresu IP w przechowywanych permanentnie danych.

---

¹<https://archiwum.giodo.gov.pl/pl/319/2258>

---

2. Dostępne dane

Jak było wspomniane w poprzednim rozdziale surowe dane ze skryptów monitorujących ruch na portalu nie są nigdzie przechowywane. Jednak są one doskonałą bazą wykonania niezbędnych w realizacji celu analiz. Z danych agregowanych godzinowych (przekazanych przez obecną firmę obsługującą portal od strony technicznej serwowania treści) na temat aktywności użytkowników portalu można wywnioskować, że maksymalne zaobserwowane obciążenie godzinowe wynosi około 1 000 000 odsłon co daje średnią około 300 odsłon/sekundę. Na razie nie da się stwierdzić na ile maksymalne wartości sekundowe będą większe od wyliczonych średnich.

2.1 Struktura

Poniżej przedstawiono listę dostępnych danych ze skryptów wraz z ich typem oraz przykładowymi wartościami:

- time: timestamp(UTC) - 1654002960
- cookieID: String - 42665723377567478468790510194422896337
- userAgent: String - "Mozilla/5.0 (X11; Linux i686; rv:1.9.7.20) Gecko/2430-08-14 01:01:49 Firefox/13.0"
- url: String - "example.com/category/main/tags?testVersion=a"
- referer: String - "google.com"
- ip: String - "60.21.16.140"

Poza kolumną time która jest typu timestamp reszta to kolumny tekstowe częściowo ustrukturyzowane

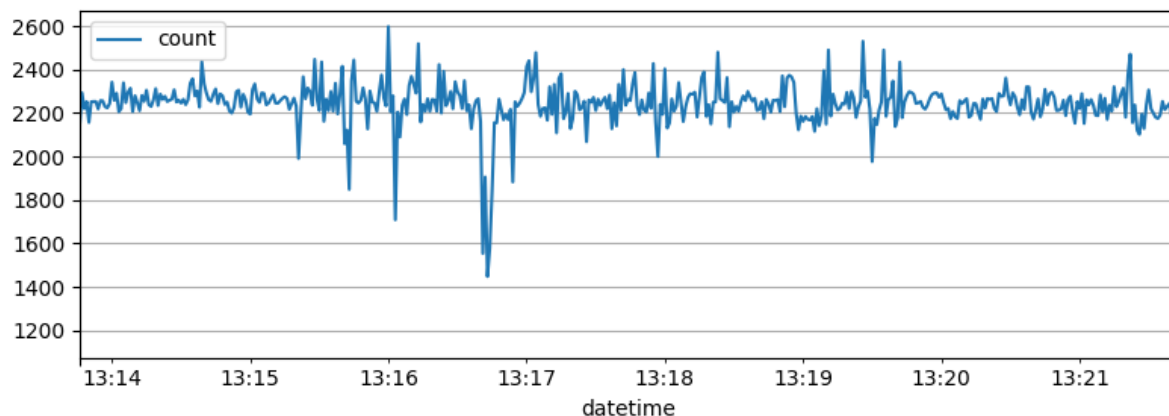
2.3 Statystyki

Podsumowanie na podstawie około jednego miliona testowych rekordów.

2.3.1 Zdarzenia w czasie.

Opis wykresu:

- oś y - liczba zdarzeń
- oś x - kolejne sekundy

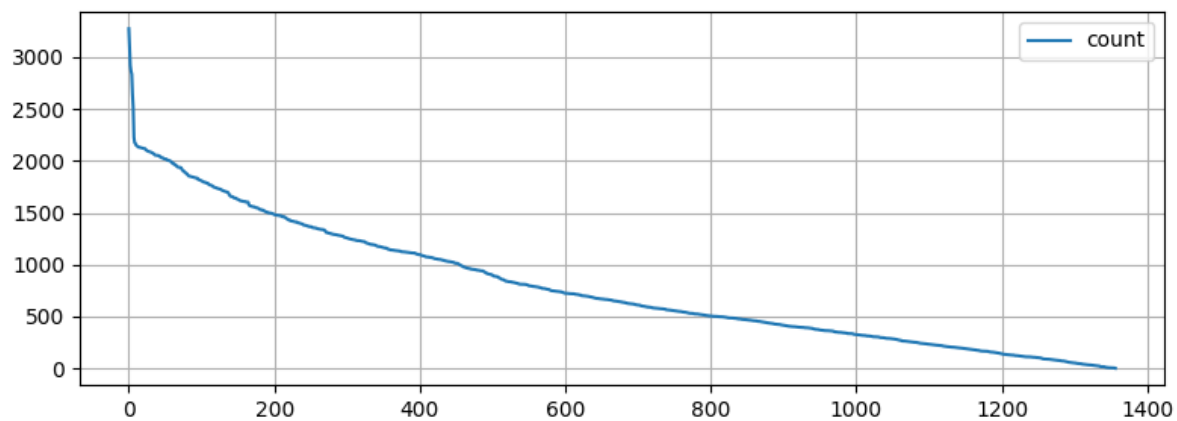

Rysunek 1: Liczba zdarzeń w czasie.

2.3.2 Zdarzenia per Cookie.

Opis wykresu:

- oś y - liczba zdarzeń
- oś x - kolejne cookiesy, posortowane od najbardziej aktywnego

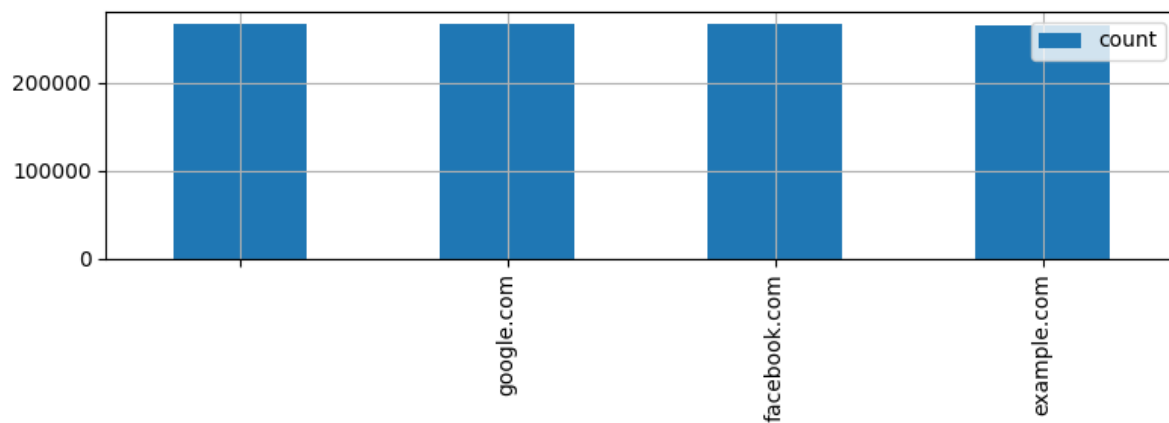
Rysunek 2: Rozkład liczby zdarzeń per cookie.

2.3.3 Zdarzenia per referer.

Opis wykresu:

- oś y - liczba zdarzeń

- oś x - kolejne odsyłacze

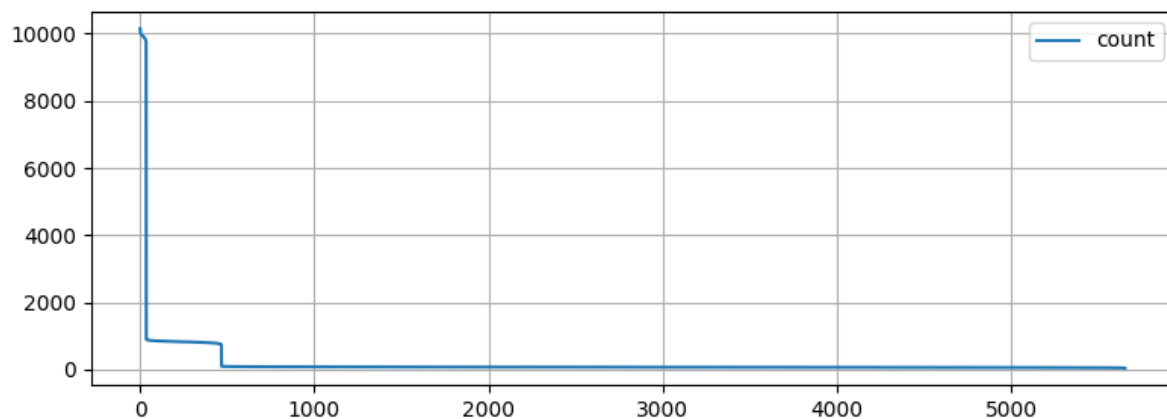

Rysunek 3: Liczba zdarzeń per referer

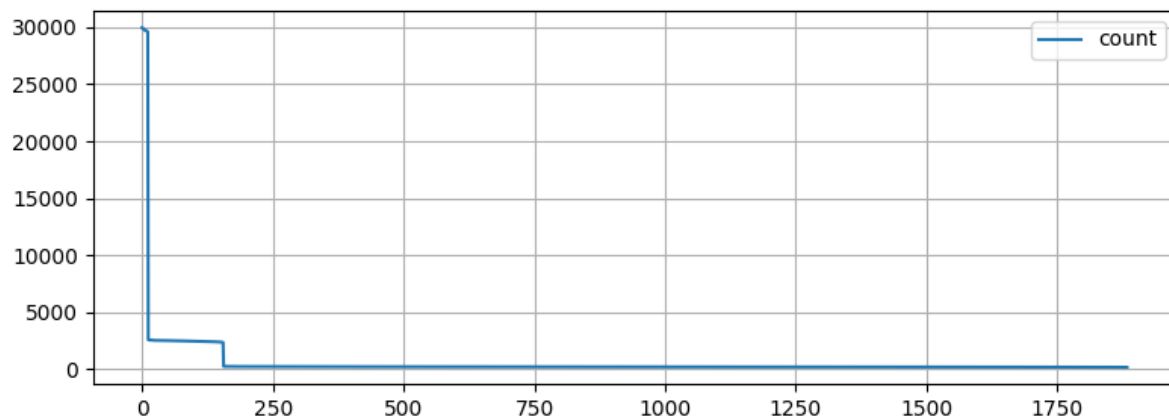
2.3.4 Zdarzenia per url.

Opis wykresów:

- oś y - liczba zdarzeń
- oś x - kolejne url, posortowane od tego z największą liczbą zdarzeń

Rysunek 4: Liczba zdarzeń per url.

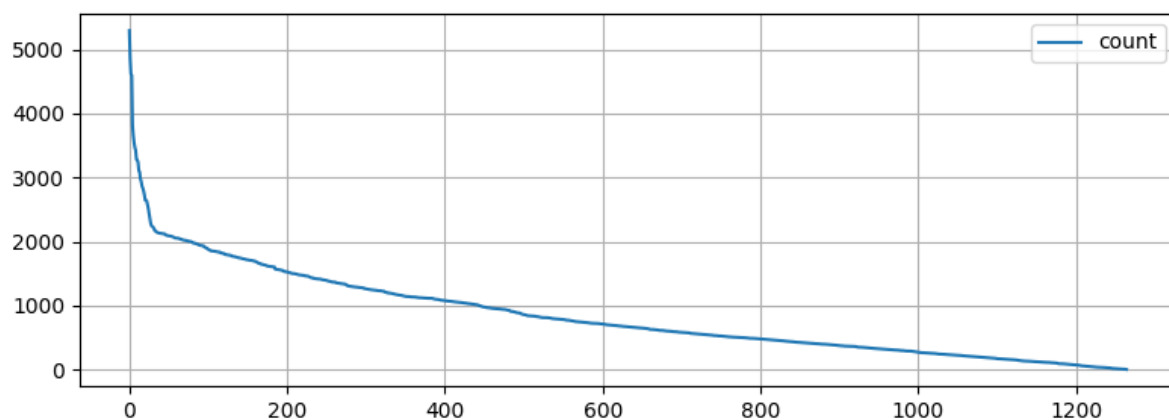

Rysunek 5: Liczba zdarzeń per url bez dodatkowych parametrów.

2.3.5 Zdarzenia per user agent.

Opis wykresu:

- oś y - liczba zdarzeń
- oś x - kolejne user agenty posortowane od najbardziej popularnego w ramach zdarzeń.

Rysunek 6: Liczba zdarzeń per user agent.

2.3.6 Zdarzenia per adres IP.

Odnotowano 1 068 649 unikalnych adresów IP na 1 068 807 zdarzeń. Co oznacza, że w zasadzie przy każdym zdarzeniu wygenerowany został nowy adres IP. To punkt do dalszej analizy, ponieważ jest to

---

wysoce nie prawdopodobne, że IP jest zmieniane co każde zdarzenie

2.3.7 Podsumowanie

Z powyższych testowych statystyk widać, że:

- liczba zdarzeń jest względnie stała w czasie
- cookiesy posiadają różną liczbę odślon choć o podobnym rzędzie wielkości
- referery podzielone są na 4 kategorie (brak , facebook.com, google.com , wewnętrzny) które są w zasadzie równoliczne.
- liczba url'i wynosi niecałe 6 000. Jednak nie usuwano z nich parametrów. Po usunięciu dodatkowych parametrów zostało niecałe 2000 unikalnych url'i
- liczba user agentów jest trochę mniejsza liczba cookiesów co oznacza, że tylko niewielka część się powtarza
- liczba adresów IP do zbadania

Do analiz należy dane posegmentować na kilka zbiorów. Przy obecnym rozkładzie statystyk zdarzeń jedynym kandydatem do segmentowania są referery choć są one równoliczne (co może być przypadkiem testowych danych) i mogą być zbyt mało charakterystyczne. Wytypowano pole userAgent jako to z którego można wydobyć dodatkowe bardziej ogólne informacje takie jak: typ urządzenia (PC, mobile itp), system operacyjny, rodzaj przeglądarki.

2.4 Generator

Ponieważ nie udało się uzyskać realnych(zanonimizowanych) danych na temat ruchu portali internetowych zdecydowano na stworzenie modułu generującego takie dane w sposób losowy.² Do tego zadania użyto biblioteki Faker³ oraz modułu random⁴ wbudowanego w język programowania Python.

W pierwszym kroku generowane są następujące zbiory:

- parametrów do adresów url z przypisanymi parametrami
- refererów
- par cookieID, userAgent (aby zapewnić niezmiennalność stałe przypisanie)

Każdy element z wyżej wymienionych zbiorów ma przypisane prawdopodobieństwo losowania, przy czym w obecnym rozwiązaniu parametry oraz referery posiadają różne ale stałe wartości a każdy cookies ma przypisane losowe prawdopodobieństwo.

---

²https://github.com/gonti89/bigDataProject/blob/main/generator/2.0/internet_generator.py

³<https://faker.readthedocs.io/en/master>

⁴<https://docs.python.org/3/library/random.html>

Poniżej fragmenty kodu odpowiedzialne za przygotowanie powyższych zbiorów

```
def generateUniqueCookie(count=100):
    fake = Faker()
    return [fake.uuid4(cast_to=int) for _ in range(count)]

def generateUserAgent(count=100):
    fake = Faker()
    return [fake.user_agent() for _ in range(count)]

def getCookieUa(elemCount=10):
    cookies = generateUniqueCookie(elemCount)
    ua = generateUserAgent(elemCount)
    activityLevel = [random.random() for _ in range(elemCount)]
    cookie_ua_elements = [(x, y, z) for x, y, z in zip(cookies, ua,
↪ activityLevel)]
    return cookie_ua_elements

.....

urlParamsOptions = OrderedDict([("", 0.8), ("?testVersion=a", 0.10),
↪ ("?testVersion=b", 0.10), ])
refOptions = OrderedDict([("", 0.3), ("facebook.com", 0.10), ("google.com",
↪ 0.10), (domain, 0.50)])

urlParams = fake.random_element(elements=urlParamsOptions)
"referer": fake.random_element(elements=refOptions),
```

W drugim kroku generowane są zbiory testowych danych zdarzeń w nieskończonej pętli. Po każdym wylosowaniu cookiesa sprawdzamy czy przypisane do niego prawdopodobieństwo bycia aktywnym jest większe od losowej wartości z przedziału 0-1. Dzięki temu w sposób losowy różnicowany jest rozkład aktywności poszczególnych cookiesów oraz liczba zdarzeń nie jest identyczna dla każdej sekundy. Podczas generowania pojedynczego zdarzenia sprawdzane jest również czy nie należy wykonać rotacji cookiesów (na podstawie wejściowego parametru obecnie ustawionego tak aby średnio raz na 5 minut następowała rotacja zbiorów). Do wykonania opisanej rotacji rozszerzono wbudowaną klasę `DynamiProvider` biblioteki `Faker` o nową metodą `replace_random_elements`. Takie podejście zapewnia czytelny kod oraz możliwość zmiany logiki zmiany przygotowanej metody bez wpływu na główny kod generatora.

```
class CookieUaProvider(DynamiProvider):
```

```

def __init__(self, provider_name, elements=None, generator=None,
↪  initElemCount=10):
    super().__init__(provider_name, elements, generator)

    if elements is None:
        allElements = getCookieUa(elemCount=initElemCount * 10)
        self.elements = self.random_sample(elements=allElements,
↪  length=initElemCount)

    else:
        assert len(elements) > 0
        allElements = None
        self.elements = elements

    self.allElements = allElements

def replace_random_elements(self, replaceRate=0.2):
    assert replaceRate < 1
    assert replaceRate > 0

    currentCount = len(self.elements)

    length = int((1 - replaceRate) * currentCount)
    notRemovedElements = self.random_sample(elements=self.elements,
↪  length=length)

    newCount = currentCount - length
    newElements = self.random_sample(elements=self.allElements,
↪  length=newCount)

    self.elements = notRemovedElements + newElements # elems are
↪  initilized in super class
    print("replacedCookies")

```

---

3. Rozwiązanie koncepcyjne problemu biznesowego

Jak było wymienione we wstępie głównym zadaniem jest zdefiniowanie co wpływa na poziom ruchu na stronie oraz jakie zadania należy wykonać aby zwiększyć liczbę odsłon. Po wstępnej analizie testowego sampla danych widać, że liczba odsłon jest powiązana z dwoma aspektami:

- liczbą użytkowników (więcej użytkowników więcej odsłon)
- średnią liczbą odsłon wykonanych przez użytkownika.

Można przeformułować powyższe punkty na następujące cele:

- (1) zwiększenie liczby nowych użytkowników korzystających z portalu
- (2) zwiększenie zaangażowania użytkowników już obecnych na portalu

Do próby zrealizowania powyższych celów podjęto decyzję o przygotowaniu następujących danych:

- % udziału poszczególnych źródeł ruchu (1) - pomoże to odpowiedzieć na pytanie ile % które źródło ruchu generuje użytkowników. To z kolei wskaże klientowi, w które kanały warto inwestować pod względem reklamowym
- segmentacja obecnych użytkowników ze względu na typ używanych urządzeń (1) - pomoże to odpowiedzieć na pytanie czy są jakieś grupy użytkowników szczególnie zainteresowane treścią portalu lub czy któregoś segmentu popularnego w populacji internautów brakuje na stronie
- rozkład sesji oraz czasu spędzonego na portalu przez obecnych użytkowników (2) - pomoże to odpowiedzieć na pytanie jak użytkownicy korzystają z portalu i czy można w jakiś sposób zachęcić ich do dłuższego kontaktu ze stroną
- ranking top 10 stron z największą liczbą odsłon (2) - wskaże to klientowi informację jakie treści generują dużo zdarzeń.

Dane te powinny być dostępne w postaci dashboardu, który będzie się aktualizował w czasie prawie rzeczywistym. Takie podejście pozwoli monitorować obecną sytuację oraz w razie zmian na portalu na bieżąco obserwować zmiany.

---

4. Model danych

Aby przygotować potrzebne podsumowania należy z surowego zestawu danych stworzyć nowy zestaw danych. Po pierwsze należy zanonimizować adres IP. Wybrano opcje usunięcia ostatnio oktetu. Aby nie tracić kompletnie informacji na temat cech poszczególnych IP postanowiono wykonać hash z tego pola, tak aby nowa wartość nie pozwalała na potencjalne użytkowników ale jednocześnie zachowywała różnorodność danych źródłowych. Po drugie postanowiono wzbogacić każde zdarzenie o dodatkowe informacje pochodzące z user agenta: system operacyjny, typ urządzenia, rodzaj przeglądarki. Informacje te pozwolą na wykonanie dodatkowych segmentacji. Po trzecie na podstawie zdarzeń postanowiono zbudować sesje użytkowników. Sesje, czy też inaczej nazywane wizyty, to ciąg odstępów wykonanych przez danego użytkownika na danej domenie nie większą przerwą niż pewien zdefiniowany czas pomiędzy kolejnymi odstępami. Wg definicji⁵ firmy analitycznej google.com przerwa ta jest nie większa niż 30 minut. Po konsultacjach z klientem uznano jednak, że na potrzeby analiz przyjęta zostanie przerwa wynosząca 5 minut.

Z surowych danych:

time	cookieID	userAgent	url	referer	ip
INTEGER	STRING	STRING	STRING	STRING	STRING

Zostaną utworzone dwie tabele:

- tabela zdarzeń wzbogacone o nowe dodatkowe informacje

time	cookieID	userAgent	url	referer	ipHash	shortIP	deviceType	os	browser
INTEGER	INTEGER	STRING	STRING	STRING	INTEGER	STRING	STRING	STRING	STRING

- oraz tabela sesji

cookieID	deviceType	os	browser	start	end	duration	uniqueUrlCount
INTEGER	STRING	STRING	STRING	INTEGER	INTEGER	INTEGER	INTEGER

Tabele są niezależne, mimo iż teoretycznie za pomocą pola cookieID możliwe byłoby łączenie.

---

⁵<https://support.google.com/analytics/answer/2731565?hl=en#overview&zipy=%2Cin-this-article>

---

5. Opis modułów

Aby wykonać cel dodatkowy zaprojektowano i wykonano system do przetwarzania danych, który stara się spełnić wymienione wcześniej cechy: - skalowaność - powszechność stosowania - otwartoźródłowy - modułowość - łatwo integrowalne - zastępowalne

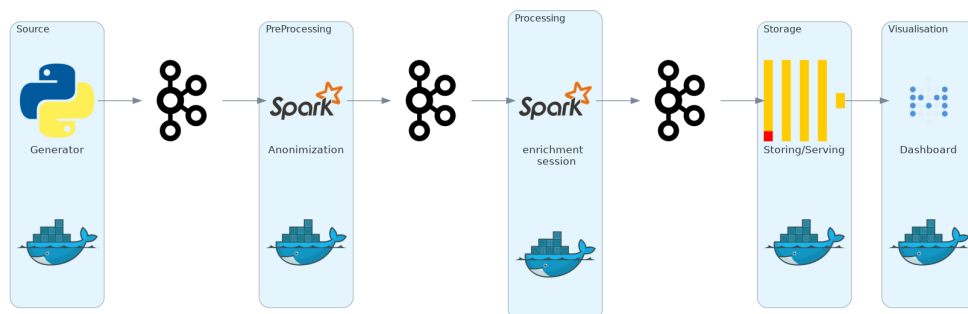
Każdy moduł systemu działa w oddzielnie stworzonym kontenerze za pomocą technologii Docker i jest na etapie testowym zarządzane za pomocą narzędzia Docker Compose. Dzięki takiemu podejściu bardzo łatwo skalować to rozwiązanie oraz przenosić pomiędzy różnymi środowiskami wykonawczymi. W systemie zastosowano następujące technologie:

- język programowania Python
- silnik ogólne przetwarzani Spark
- system kolejkowania w systemie publish/subscribe Kafka
- silnik bazodanowy Clickhouse
- narzędzie do wizualizacji Metabase

Wszystkie wymienione wyżej technologie spełniają wymienione wcześniej cechy.

5.1 Ogólny schemat rozwiązania

Logiczny podział funkcji systemu został przedstawiony na poniższym schemacie.

Rysunek 7: Przepływ danych między modułami.

Jest to system przetwarzający dane w sposób ciągły. Surowe zdarzenia trafiają do brokera wiadomości

---

skąd mogą być konsumowane przez klienta (jeden lub kilka działów). Rekomendowane jest jednak używanie danych po etapie preprocessingu w ramach którego anonimizowany jest adres IP. W takim podejściu każdy zespół konsumujący te dane nie musi implementować tej funkcjonalności po swojej stronie (co oprócz dodatkowej pracy mogłoby powodować niejednoznaczność danych - inny sposób anonimizacji). Po tym kroku dane kierowane są ponownie do brokera skąd konsumowane i przetwarzane są przez pierwszy moduł, którego zadaniem jest wzbogacenie danych i zbudowanie danych o sesjach użytkowników. Następnie dane kierowane są do kolejki wiadomości skąd konsumuje je bezpośrednio silnik bazodanowy. Z bazy dane są wczytywane do systemu wizualizacyjnego.

W trzech miejscach systemu zastosowano broker wiadomości, który jest bardzo ważną częścią systemu w kontekście skalowalności, integrowalności czy rozszerzalności. Dodatkowo pełni funkcję dodatkowej kopii danych czy bufora w momencie awarii/podmiany jednego z modułów. Warto podkreślić, że stosując Python, Kafkę, Spark, ClickHouse nie było potrzeby stworzenia specjalnych integratorów między tymi narzędziami. Były one zaplanowane i udostępnione przez twórców tych rozwiązań. Jedynym wyjątkiem mógł być moduł do wizualizacji Metabase, do którego nie było zaimplementowanej integracji z ClickHouse przez twórców. Jednak potrzebny element integracyjny został stworzony przez społeczność zgromadzoną wokół tych rozwiązań i udostępniony domyślnie w ramach Metabase.

Dokładniejsze omówienie poszczególnych modułów można znaleźć w kolejnych podrozdziałach.

5.2 Preprocessing

Jak było już wcześniej wspomniane etap preprocessingu służy do obsługi procesu anonimizacji adresu IP poprzez zredukowanie tego adresu o wartość ostatniego oktetu. Dodatkowo zdecydowano się na wyliczenie hash z adresu IP tak zachować cechę jego różnorodności bezpośrednio nie przechowywać wartości. Dzięki możliwościom wbudowanym w Spark akcje te można wykonać za pomocą odpowiednich wywołań w wysokopoziomowym API. Cała logika zawiera się w trzech liniach.

```
.withColumn('ipHash', F.hash("ip"))
.withColumn('splitIp', F.split("ip", "\."))
.withColumn('shortIp', F.concat_ws(".", F.slice("splitIp", start=1,
↪   length=3)))
```

Istniała możliwość aby etap preprocessingu i processingu połączyć w jeden moduł jednak nie zdecydowano się na ten krok z powodów:

- taki podział lepiej odwzorowuje logiczny ciąg przetwarzania zdarzeń
- dane po preprocessingu są rekomendowanym punktem wejściowym dla całej firmy. Jeżeli znajdzie potrzeba dodatkowych poprawek danych wejściowych (na potrzeby innego zespołu) to zmiany należało by wykonać w module częściowo przetwarzającym dane dla obecnego zespołu. Rodziło by to niepożądane uzależnienie danych.

-
- gdy znajdzie potrzeba bardziej złożonego przetwarzania właściwego będzie można te dwie części skalować niezależnie

5.3 Processing

W ramach tego modułu wzbogacane są dane o odsłonach użytkowników o dodatkowe informacje (1) oraz budowane są wizyty i liczony jest czas(2) na podstawie tych zdarzeń.

Do zbudowania tego modułu również użyto Spark. Jednak do uzyskania dodatkowych informacji na podstawie user agenta (1) potrzebne było rozszerzenie możliwości Sparka o specjalnie zdefiniowaną funkcję przetwarzającą dane tzw. UDF (User Defined Functions) oraz moduł `user_agents`. Dla przykładu z ciągu znaków nazywanego user agent “Mozilla/5.0 (iPhone; CPU iPhone OS 5_1 like Mac OS X) AppleWebKit/534.46 (KHTML, like Gecko) Version/5.1 Mobile/9B179 Safari/7534.48.3” za pomocą tego modułu można odczytać szereg informacji:

- rodzina przeglądarek (Mobile Safari)
- wersja przeglądarki (5.1)
- system operacyjny (iOS)
- i wiele innych.

Poniżej główne części kodu realizujące to zadanie.

```
from user_agents import parse

@F.udf(returnType=StructType(
    [
        StructField("deviceType", StringType()),
        StructField("os", StringType()),
        StructField("browser", StringType()),
    ])
def parseUserAgent(ua_string):
    if ua_string is None:
        ua_string = ""

    parsed_string = parse(ua_string)

    if parsed_string.is_pc:
        deviceType = "pc"
    elif parsed_string.is_mobile:
        deviceType = "mobile"
    elif parsed_string.is_tablet:
        deviceType = "tablet"
```

```
else:
    deviceType = "other"

output = {
    "deviceType": deviceType,
    "os": parsed_string.os.family,
    "browser": parsed_string.browser.family
}
return output

....
.withColumn('parsedUa', parseUserAgent("userAgent"))
....
```

Tego typu funkcje są bardzo wygodne w stosowaniu, jednak obarczone są dodatkowymi kosztami w trakcie przetwarzania danych. Po pierwsze w ramach workerów Spark muszą zostać powołane do życia procesy pythonowe, po drugie ważniejsze dochodzi narzut czasowy związany z serializacją i deserializacją danych pomiędzy procesami pythona i wirtualną maszyną Java. Gdyby pojawiły się problemy wydajnościowo należałoby rozpatrzyć napisanie i udostępnienie podobnej funkcji w języku Scala lub Java (co eliminuje koszty wymienione przy funkcjach napisanych w Python).

Drugim zadaniem tego modułu jest wyznaczenie sesji użytkowników. W Spark od wersji 3.2 jest specjalna wersja funkcji okiennej sesyjnej, która udostępnia specjalny typ okna czasowego w ramach którego można zdefiniować jak duża przerwa może być pomiędzy kolejnymi zdarzeniami aby utrzymać daną sesję dłużej. Do realizacji tego punktu potrzebne jest 9 linii kodu, które realizuje następujące funkcje (jeden punkt to jedna linia z kodu poniżej):

- usuwamy z adresu url informację o parametrach, które są dynamicznie dodawane w ramach konsumpcji danej strony. Ten punkt ma na celu nie zawyżać liczby unikalnych urlów w ramach wizyty, który będzie realizowany w następnych punktach
- ustawiamy znak wodny na jedną minutę, przez co nie przetwarzamy zdarzeń do budowy sesji, które przyszły do systemu z opóźnieniem większym niż 1 minuta. Na potrzeby zdefiniowanych wcześniej analiz nie jest to kluczowe aby dokładnie każde zdarzenie uczestniczyło w budowaniu sesji.
- grupujemy pod 4 polach (aby zachować je w późniejszej analizie) oraz definiujemy jak ma być budowane okno (na podstawie kolumny "time", z odstępem między zdarzeniami nie większym niż wartość zmiennej windowSessionTime - obecnie 5 minut)
- agregujemy liczbę odstępów, oraz unikalnych urlów odwiedzanych w ramach wizyty
- generujemy informację o początku sesji
- generujemy informację o końcu sesji
- liczymy czas trwania sesji - spark domyślnie z końca sesji uznaje ostatni timestamp zdarzenia

---

w sesji + czas maksymalnego odstępu między zdarzeniami. Ten dodatkowy czas po ostatnim zdarzeniu jest w obecnym rozwiązaniu usuwany (nie ma jak przy obecnych danych zdefiniować kiedy dokładnie zakończyła się sesja)

- liczymy liczbę unikalnych url'i (inaczej odwiedzonych węzłów)

```
.withColumn("urlNoParams", F.regexp_extract('url', r'^[?]*', 0))
.withWatermark("time", "1 minute")
.groupBy("cookieID", "deviceType", "os", "browser",
  ↪ F.session_window("time", windowSessionTime))
.agg(F.count("*").alias('events'),
  F.collect_set("urlNoParams").alias("uniqueUrls"))
.withColumn("sessionStart", F.col("session_window").start.cast("int"))
.withColumn("sessionEnd", F.col("session_window").end.cast("int"))
.withColumn("sessionDuration", F.col("sessionEnd") - F.col("sessionStart")
  ↪ - F.lit(windowPeriodSeconds))
.withColumn("sessionUniqueUrlsCount", F.size("uniqueUrls"))
```

Wszystkie transformacje powyżej, używają wysokopoziomowego Api DataFrame dzięki czemu jest możliwe maksymalnie wydajne rozwiązanie. Przykład ten doskonale unaocznia jak szerokie możliwości ma domyślne Api Spark - obsługa wyrażeń regularnych, sesji okiennych, znaków wodnych, agregacji etc.

5.4 Storage

Jako miejsce składowania przetworzonych zdarzeń oraz zbudowanych sesji wybrano bazę ClickHouse. Rozważano również zastosowanie rozwiązania Delta Lake jednak nie było ono odpowiednie na potrzeby wizualizacji z powodu braku silnika bazodanowego. Dodatkowo obecne potrzeby systemu raportującego polegają głównie na agregacji danych z pojedynczej tabeli a ClickHouse jako wysokowydajna kolumnowa baza analityczna jest doskonale dostosowana do tego typu zadań.

ClickHouse posiada wbudowaną integrację z Kafką co pozwala na bezpośrednie zapisywanie danych do bazy. Silnik ten jak inne moduły został umieszczony w kontenerze. Przy starcie systemu została przygotowana specjalna konfiguracja w postaci skryptu bash umieszczonego w specjalnie zdefiniowany katalogu. Poniżej fragment z pliku konfiguracyjnego docker compose, który mapuje przygotowany katalog z konfiguracją na katalog wewnętrzny kontenera ClickHouse. i

volumes:

- ../clickhouse/2.0/docker-entrypoint-initdb.d:/docker-entrypoint-initdb.d

---

W tym katalogu można umieszczać skrypty powłoki oraz pliki z komendami SQL, które są wykonywane podczas inicjalizacji bazy danych. Poniższy kod odpowiada za przygotowanie odpowiedniego typu tabel dla konsumpcji z Kafki. Tabele te odpowiadają wcześniej opisanemu modelowi danych. Pełny kod dostępny jest w repozytorium projektu⁶

```
clickhouse client -n <<-EOSQL
CREATE DATABASE IF NOT EXISTS portal;
CREATE TABLE portal.events_stream (
    time DateTime('UTC'),
    cookieID UInt64,
    userAgent String,
    url String,
    referer String,
    ipHash Int64,
    shortIp String,
    deviceType String,
    os String,
    browser String)
ENGINE = Kafka
SETTINGS kafka_broker_list = 'kafka:29092',
    kafka_topic_list = 'eventsDecorated',
    kafka_format = 'JSONEachRow',
    kafka_skip_broken_messages = 0,
    kafka_num_consumers = 1,
    kafka_group_name = 'kafka_group';

CREATE TABLE portal.events AS portal.events_stream ENGINE = MergeTree()
↪ ORDER BY time;

CREATE MATERIALIZED VIEW portal.events_consumer
    TO portal.events
    AS SELECT *
    FROM portal.events_stream;

...
CREATE TABLE portal.session_stream (
    cookieID UInt64,
    deviceType String,
    os String,
    browser String,
    sessionStart DateTime('UTC'),
```

---

⁶<https://github.com/gonti89/bigDataProject/blob/main/clickhouse/2.0/docker-entypoint-initdb.d/init-db.sh>

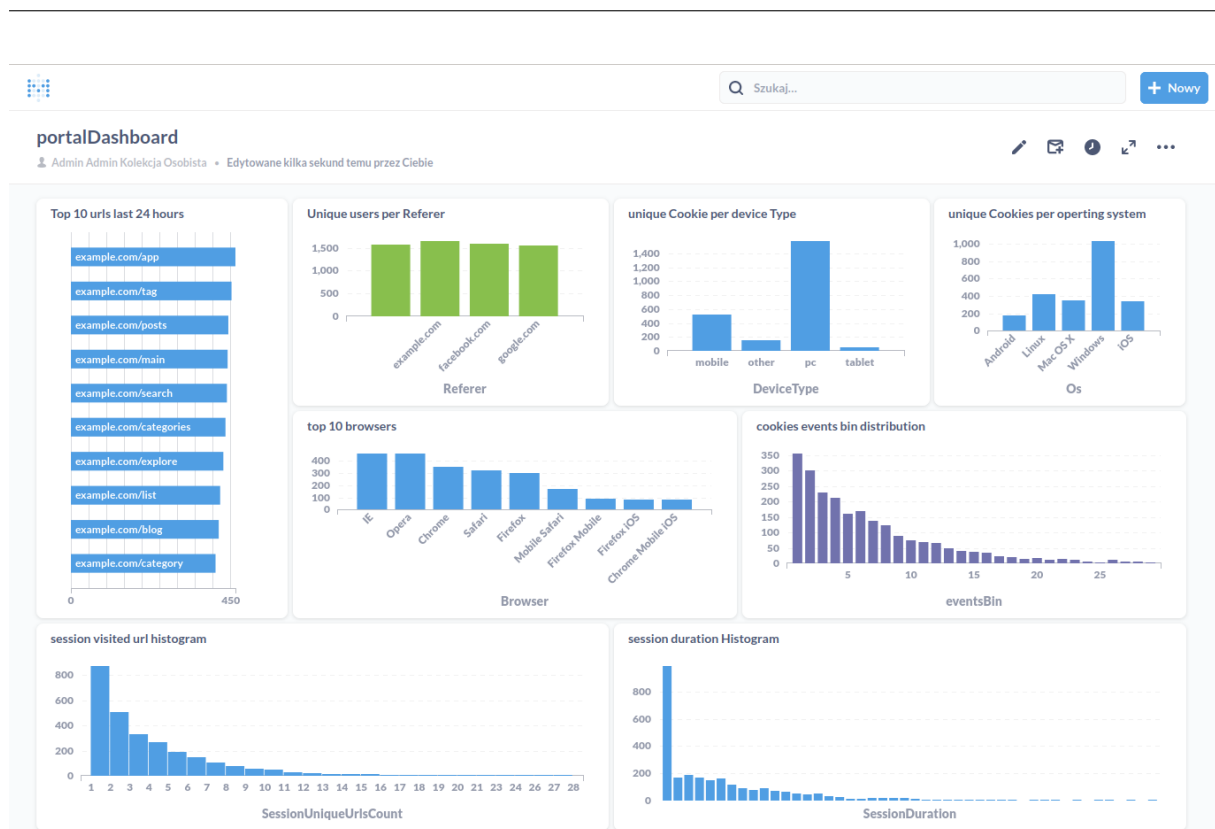
```
    sessionEnd DateTime('UTC'),  
    sessionDuration UInt32,  
    sessionUniqueUrlsCount UInt32  
  )  
  ...
```

5.5 Wizualizacja

Do wizualizacji potrzebnych raportów wybrano darmowe otwartoźródłowe rozwiązanie Metabase. Jest ono szeroko zaadaptowane na rynku i posiada szereg opcji przydatnych przy pracy z danymi. Z punktu widzenia tego projektu najważniejsze to: - graficzny interfejs użytkownika dostępny w przeglądarce (brak konieczności instalowania dodatkowego narzędzia) - integracja ze wszystkim najważniejszymi silnikami bazodanowymi - możliwość wykluwania raportów, dashboardów - tworzenie alarmów wraz z powiadomieniem na pocztę elektroniczną - dostępny interfejs dla użytkowników SQL gdyby wbudowane funkcje nie były wystarczające - możliwość eksportu danych bezpośrednio z interfejsu - możliwość filtrowania w trybie rzeczywistym

Wszystkie zapytania zostały przygotowane za pomocą wbudowanego generatora zapytań bez konieczności ingerencji w SQL wygenerowanego automatycznie. Aby wszystkie zdefiniowane widoki były dostępne przy ponownym uruchomieniu systemu w ramach docker compose montowany jest katalog w którym zapisywane są wszystkie ustawienia. Należy go montować przy każdym uruchomieniu. Poniżej znajduje się zrzut z tablicy wykresów wygenerowanych na podstawie danych w przygotowanym systemie. Obecnie składa się ona z 8 elementów:

- top 10 url'i z ostatnich 24 godzin
- top 10 przeglądarek pod względem liczby
- liczba unikalnych użytkowników dla
  - referera
  - typu urządzenia
  - systemu operacyjnego
  - liczby wykonanych odstępów
  - liczby odwiedzonych stron w ramach wizyty
  - czasu w ramach sesji

Rysunek 8: Widok tablicy wyników

---

6. Wnioski

Na podstawie przygotowanych podsumowań wyciągnięto następujące wnioski: - istnieją domeny wyróżniające liczbą odsłon, więc warto przeanalizować ich zawartość. Może to pozwolić na przygotowanie większej liczby tego typu stron - rozkład liczby url'i odwiedzonych w ramach sesji oraz rozkład czasu spędzonego na portalu w ramach sesji przez użytkowników świadczy o niskim zaangażowaniu użytkowników o konsumpcji treści w ramach jednej sesji. Większość użytkowników w ramach sesji odwiedza jeden adres url - dodatkowe analizy o liczbie wykonanych sesji świadczą jednak o tym, że wielu użytkowników wykonuje 2 lub więcej sesji w ciągu dnia. Kilkukrotny kontakt z domeną w ciągu dnia może pozwolić na znaczne zwiększenie liczby odsłon w sytuacji gdy uda się zaangażować użytkownika do choćby jednej dodatkowej odsłony w ramach każdej z sesji - rozkład liczby użytkowników w ramach urządzenia, systemu operacyjnego oraz przeglądarki pokazuje, że głównymi użytkownikami treści portalu są użytkownicy korzystający komputerów stacjonarnych. Stoi to w sprzeczności z ostatnimi wskazaniami sposobu konsumpcji treści w Polsce. Według datareport.com⁷ 65% ruchu w Polsce jest generowane za pomocą telefonów mobilnych. Jest to silne wskazanie, że problem może polegać na utrudnionej konsumpcji treści portalu poprzez urządzenia mobilne.

Wnioski te wraz z propozycją konstrukcji systemu zostały przedstawione klientowi, który teraz będzie rozważał dalsze kroki.

Wszystkie kody źródłowe projektu (moduły, dokumentacja, schematy) dostępne są w repozytorium na github: <https://github.com/gonti89/bigDataProject>

7. Możliwe drogi rozwoju systemu

W planach jest rozszerzenie systemu o:

- zapisanie surowych danych na oddzielną instancję zapasową z której w razie pełnej awarii ClickHouse można odczytać historyczne dane np. S3 w chmurze AWS
- dodanie rejestru schematów dla przesyłanych przez system wiadomości. W momencie rozwoju systemu, na pewno pojawią się nowe pola lub nowe wersje obecnych pól, dzięki rejestrowi schematów obsługa tych wersji nie będzie wymagała dodatkowego rozwoju systemu
- dodanie testów jednostkowych
- dodanie narzędzia do monitorowania jakości danych (np. GreatExpectations)
- dodanie modułu do obserwacji obciążenia poszczególnych części systemu (np. Prometheus)
- stworzenie konfiguracji autoamtycznego wdrażania dla dostawców chmury publicznej za pomocą CloudFormation(dla AWS) lub Terraform(cloud agnostic)

---

⁷<https://images.squarespace-cdn.com/content/v1/5b79011d266c077298791201/1f758bc0-e6de-4c75-a202-b617ba5d0291/Mobile%27s+Share+of+Web+Traffic+by+Country+April+2022+DataReportal?format=2500w>

-
- umieszczenie przygotowanych obrazów docker w repozytorium obrazów
  - dodanie rozwiązania z serii data lineage (np DataHub)

---

9. Bibliografia

- <https://altinity.com/blog/2020/5/21/clickhouse-kafka-engine-tutorial>
- <https://hub.docker.com/r/clickhouse/clickhouse-server>
- <https://github.com/enqueue/metabase-clickhouse-driver>
- <https://clickhouse.com/docs/en/integrations/kafka/kafka-table-engine/>
- <https://www.metabase.com/docs/latest/operations-guide/running-metabase-on-docker.html>
- <https://www.metabase.com/docs/latest/administration-guide/01-managing-databases.html#database-sync-and-analysis>
- https://vincent.doba.fr/posts/20211004_spark_data_description_language_for_defining_spark_schema/
- <https://towardsdatascience.com/spark-3-2-session-windowing-feature-for-streaming-data-e404d92e267>
- <https://pypi.org/project/user-agents/>
- <https://databricks-prod-cloudfront.cloud.databricks.com/public/4027ec902e239c93eaaa8714f173bfcf/96810098>
- <https://stackoverflow.com/questions/70991571/stream-data-from-one-kafka-topic-to-another-using-pyspark>
- <https://stackoverflow.com/questions/2013124/regex-matching-up-to-the-first-occurrence-of-a-character>
- <https://spark.apache.org/docs/latest/structured-streaming-programming-guide.html#window-operations-on-event-time>
- <https://github.com/ykursadkaya/pyspark-Docker/blob/master/Dockerfile>
- <https://stackoverflow.com/questions/37132559/add-jar-files-to-a-spark-job-spark-submit>
- <https://stackoverflow.com/questions/50217212/how-do-i-write-to-kafka-using-pyspark>
- <https://faker.readthedocs.io/en/master/>
- <https://github.com/joke2k/faker>
- https://docs.docker.com/develop/develop-images/dockerfile_best-practices/
- <https://support.google.com/analytics/answer/2731565?hl=en#overview&zipy=%2Cin-this-article>
- <https://www.markdownguide.org/extended-syntax>